

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. An Coeli s int animati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

20 *Dices* cū *Camerario* non aliud colligimus aliqua esse virtualiter, & non formaliter calida, nisi quia experientia comprobamus multa calefacere, quæ non sunt formaliter calida, ut patet de pipere, & vino formaliter frigidissimo: ergo ubi sensu non percipimus aliquod calefactum non esse formaliter calidum, non debemus dicere, quod sit virtualiter tantum calidum, sed formaliter, alias non potuissimus colligere quod ignis esset calidus formaliter: at sensum non potest constare Cælos non esse formaliter calidos, ergo cum calefaciant debent dici formaliter calidi.

Confirmat hoc ex sensu Ecclesiæ qui est, contineri in Cælo calorem & ignem, ut patet ex hymno feriæ secundæ ad vesperras.

Immenso cali conditor

Qui mixta ne confunderes,

Atque fluentia diuidens

Cælum dedisti limitem,

Firmans locum cælestibus,

Simulque terra riuulis,

Ut vnda flammas temperet,

Terra solum ne dissipet.

Confirmat secundo ex patribus, qui hac de causa aquas supra Cælos à Deo posita alserunt.

Respondet negando consequentiam cum sua probatione, quia possumus cognoscere ignem esse calidum non solum virtualiter, quatenus potest producere calorem, sed formaliter quia tangendo physice ipsum experiri illam esse sic calidum; quod si non potuissimus experiri ignem esse calidum formaliter, aut rationem ad hoc dicendum non haberemus, profecto ex calefactione pessime id colligeretur, quia posset calefacere per hoc, quod esset calidum virtualiter, sicut piper & vinum, & ut Deus ipse potest. Vnde retorqueri potest hic discursus: nisi constaret nobis alia experientia, aut ratione, aliquid esse calidum formaliter, quam ex hoc, quod calefaceret, non deberemus dicere, quod esset calidum formaliter potius, quam virtualiter; sed non constat nobis experientia aut ratione, quod Cælum sit calidum formaliter, nisi ex eo quod calefaciat: ergo non debemus dicere, quod sit calidum formaliter.

Confirmatur directe simili discursu, quo utitur *Camerarius*: non aliunde constat aliqui esse formaliter calidum, nisi quia experientia tactus constat aliqua esse sic calida, sed non potest haberi talis experientia de Cælis: ergo non debent dici formaliter calidi.

Ad primam & secundam confirmationem respondet, tamen verba illa hymni, quam dicit Patrum posse intelligi in sensu figurato, sic ut vocent Solem *flammam*, qui scilicet est tam virtualiter calidus, ut possit generare flammam, ac comburere, non secus quam si fuisset ignis, & possent etiam aquæ collocari supra Cælum, ut temperarent concursu suo ardorem, quem alias Sol cauteret in terris, quamvis Sol non esset aliud formaliter.

21 *Obiicit* secundo: omnia accidentia Cæli sunt eiusdem naturæ cum accidentibus aliorum corporum; ergo & natura Cæli. Probatur antecedens in quantitate, raritate, densitate, motu locali.

Respondet negando maiorem: ad cuius probationem transeat, quod illa accidentia sint eiusdem rationis, sed nego omnia tamen accidentia esse eiusdem rationis, Cælum enim habet aliqua accidentia propria. Rursus quamvis nulla haberet propria secundum speciem posset non esse eiusdem rationis cum elementis ex eo, quod determinaret sibi aliquas ex qualitatibus elementaribus in alio gradu, quam determinarent elementa, & distinguere à mixtis per hoc, quod non peteret omnes quatuor primas qualitates.

Obiicit tertio: si pars Cæli poneretur in terra, vel moueretur supra, & sic esset ignis, aut aqua, aut aer, vel quiesceret, & sic esset terra.

Respondetur primo cum communi, quod in tali casu pars illa Cæli quiesceret, non tamen quiescebat sibi naturali orta ex inclinatione ad illum locum, sed ex eo, quod nec ab extrinseco moueretur, nec ipsamet haberet virtutem mouendi se, & ideo talis virtus non fuit ipsi ab initio

communicata, quia esset frustranea, cum naturaliter Cælum nec secundum se totum, nec secundum partem ullam sui possit unquam poni extra locum suum naturallem.

Respondet secundo concedendo antecedens pro prima parte, & negando consequentiam, quia ascenderet supra ignem, quicquid autem sic ascendit, non debet esse ignis, aut aliquid aliud ex elementis consequenter.

22 *Obiicit* ultimo, Sanctos Patres communiter docere Cælos compositos esse ex materia aquæ, & aliqui ex illis dicunt Solem & Lunam esse naturæ igneæ: ergo sunt mixtæ ex elementis. Antecedens patet apud *Salsanum* 10. 1. die 2. c. 4. ubi multas ad hoc propositum adducit Patrum autoritates.

Respondetur negando consequentiam, quia posset ex aquæ materia fieri, quamvis non essent mixtæ, & similiter posset stella esse igneæ naturæ, quamvis non essent nec ignis nec mixtum propter similitudinem, quam habent cum igne quantum ad calefaciendum & lucendum.

Addit autem hic obiter, Patrum illorum testimonia valde confirmare sententiam communem Scotistarum, quod scilicet materia prima cælestium, & sublunarium sit eiusdem speciei: nam materia aquæ sine dubio est eiusdem speciei cum materia sublunari: ergo & materia Cælorum factorum ex materia aquæ.

Q V Æ S T I O I I I.

An Cæli sint animati?

23 *T*anta pertinacia Cælos animatos defenderunt antiqui aliqui Philosophi, ut *Anaxagoras*, teste *Laetio* in eius vita, & *S. August.* 15. de *Crit.* cap. 14. quod Solem inanem asseruerit, impietatis apud Athenienses acceperit, ac deinde condemnatus fuerit; communis tamen iam Theologorum, ac Philosophorum sententia est Cælos ac Stellas inanimatos esse, cum qua sit

C O N C L U S I O

Cælum non est animatum vlla anima, siue vegetativa, siue sensitiva, siue rationali.

Probat primo autoritate Patrum, Damasceni 2. *fid.* 6. *Cyilli* 1. 2. contra *Iulianum*, *Ambrosij* 2. *Hexam.* 4. *D. B. filij* in *Psal.* 48. *Augustini* lib. de duabus animabus, cap. 4. qui etiam lib. 1. retractat. cap. 5. retractat quæ de animatione mundi, & lib. 2. cap. 7. alserit quæ de animatione Cælorum scripserat, posse figurate intelligi. Propter quas autoritates *D. Bonaventura* oppositum existimat erroneum: quæ sane censura non debet videri grauis, cum *D. Hieronymus* in *Dentron*, illam sententiam inter *Origenis* numeret errores, & ab *Epiphano*, ac *Irenæo* inter *Marci* dogmata damnata: & *Iovinus* in *Summa Conciliorum* refert hæc verba ex *S. Synodo*: *Si quis dicat Cælum, Solem, Lunam, Stellas, & aquas, quæ supra cælos sunt, animantes quasdam esse, ac materiales virtutes anathema sit.*

41 *Fundamentum* principale à ratione est, quod nullum sit vestigium animationis in illo, nec vlla prorsus ratio, aut experientia, aut autoritas, unde colligi possit, quod sit animatum; gratis ergo id alseritur, præsertim contra torrentem Doctorum.

Probat *Conimbricensis* conclusionem: quia anima Cæli esset in qualibet eius parte: sed est absurdum, quod una anima posset esse in tam vasto loco, quæ occupatur à Cælo, quia supremus Angelus non posset simul tantum spatij occupare.

Contra, quia si anima Cæli diceretur diuisibilis, aperte falsa est minor: sicut enim forma substantialis Cæli, imperfectior anima de facto, secundum omnes debet occupare illud spatium, cui anima similiter diuisibilis, id facere non posset: quod si anima Cæli diceretur indiuisibilis, etiam negari deberet minor, quia quandoquidē esset ordinata ad informationem tanti corporis, deberet etiam tantum locum occupare. Quod ad Angelum vero attinet, omnino incertum est quantum possit spatij tenere, & si

FFF 2

Cælum
non est
animatū

non posset tantum quantum illa anima, non esset incommuniens, quia non esset ex natura sua ad hoc ordinatus.

25. *Probat secundum*, quia anima est actus corporis organici: Cælum non est tale corpus, neque enim habet varia organa, ergo.

Contra prima: quia quamvis definiatur à Philosopho anima esse actus corporis organici, propterea posset dici hoc fecisse, quia existimavit Cælum non esse animatos, & aliarum animarum experientiam non habuit: præter sub-lunarium, quæ omnes sunt actus talis corporis; oporteret autem hic probare quod bene definiuerit animam, quod sane facile fieri non potest, nisi probetur aliunde Cælum non esse animatos, aut si sint, nisi probetur, quod sint organizati. Vnde iuxta hoc supponendo minorem, negarent aduersarij maiorem, nec curarent auctoritatem Aristotelis magis in definitione animæ, quam in hac ipsa conclusione.

Contra secundo: quia negari posset minor, tantam enim organizationem posset habere Cælum quoad sensum nostrum, quantum habet caro nostra, quæ si informaretur anima ut posset diuinitus contingere, sentire posset absque organizatione alia.

Deinde Cæli posset habere organa diuersa, quamvis sensibus nostris non appareant propter distantiam nimiam.

Probatur tertium: quia cum proprium viuientium sit seipsa mouere, non indigerent Cæli Intelligentia assistente.

Contra: quia in primis non esset necessarium, quod cælum, si esset viuens vita vegetatiua, posset mouere se localiter, nisi augendo se, & acquirendo nouas partes, ut patet: ergo ex hoc non sequeretur quod non animarentur anima vegetatiua.

Deinde motus ille circularis tam velox posset exigere Intelligentiam assistentem, posset enim fieri, quod virtus propria cæli ad illum non sufficeret.

Denique eatenus constat Angelos assistentes, quatenus constat cælos non esse animatos: ergo non debet probari ex assistentia Intelligentiarum inanimatio cælorum. Aliæ probationes eorumdem Authorum coincidunt cum iam examinandis.

Probatio
quod non
habent
animam
vegetati-
uam.

26. *Probatur quarto* ab iisdem, & aliis descendendo ad omnes species animarum in particulari: & primo, quod non habeant animam vegetatiuam, quia alias deberent se augere, & sic tanto tempore porrigerent se in latius locum, & quotidie excrementa defluerent.

Confirmatur: quia quæ possunt nutriri, & augeri, possunt corrumpi.

Hac probatio non sufficit; quia homines ipsi, qui habent sine dubio animam vegetatiuam, quando peruenerint ad debitum terminum non possunt se ulterius augere; Cæli autem ab initio receperunt debitum terminum.

Deinde, quamvis possent se augere, si applicaretur debita materia, de facto tamen ob defectum talis materiae non augerent se.

Præterea, quamvis augerent se de facto, non deberent excrementa vlla apparere, quia totam substantiam ex qua augerentur, possint in suam substantiam transmutare; & quia si eiecerent excrementa, possent euanescere antequam peruenirent ad cognitionem nostram.

Ad confirmationem, qui dicerent cælos esse animatos anima vegetatiua, posset concedere sequelam, imo multi de facto absolute id concedunt, de quo postea.

Præterea, quando augmentum fieret absque depredatione partium, & non in ordine ad restaurationem, ut posset in hoc casu dici contingere, non esset necesse, quod id, quod augmentari posset, posset corrumpi.

Mellior
probatio

27. *Mellior probatur* hoc de anima vegetatiua, quia inutilis esset cælo, præsertim si esset incorruptibilis: quia quandoquidem ab initio debebat recipere iustam suam magnitudinem nec postea aliquam partem deperdat, ad nihil prorsus deferuiet illi virtus nutritiua aut augmentatiua: quod si etiam esset corruptibilis, ac de facto corrumpetur, sufficeret ipsi virtus generatiua, qualis assignatur igni & aquæ, quæ virtus non arguit vegetatiuam animam.

Secundo quod non habeant animam sensitiuam probari

solet: quia sensatio indiget calore, qualem non habent cæli: deinde indiget organis particularibus.

Confirmatur: quia sensitiua supponit vegetatiuam; sed cæli non habent vegetatiuam; ergo nec sensitiuam.

Confirmatur secundo: quia omnes sensus alij fundantur in tactu, & tactus in temperie primarum qualitarum, qualem non habent cæli.

Confirmatur tertio, quia sensus sunt dati animatis à natura vel propter disciplinam, vel propter salutem: ad neutrum deferuiunt cælis: ergo non sunt ipsis dandi.

28. *Responderi* facile potest imprimis, non esse certum, quod omnis sensatio indigeat calore: deinde non est certum, quin cæli sint calidi, & habeant organa sufficientia ad tactum, quemadmodum habet caro.

Ad primam confirmationem respondeo non esse certum, quod omnis anima sensitiua sit etiam vegetatiua, aut præsupponat vegetatiuam: & quamvis in sublunaribus ita contingat; non propterea statim sequeretur, quod idem dicendum esset de cælestibus.

Ad secundam confirmationem responderetur non probari facile, an tactus omnis prærequirat talem temperiem, nec probatur sufficienter, quod talis temperies non sit etiam in cælo; nec inde sequeretur eius corruptibilitas; nec denique probatur sufficienter quod alij sensus omnes fundantur in tactu.

Ad tertiam confirmationem dico, sensus non solum ad illos fines datos animalibus, sed etiam ad delectationem, quam percipiunt ex sensibilibus gratis.

29. *Tertio probatur* de intellectu, quia res omnino materialis nequit intelligere: tales sunt cæli: ergo.

Confirmatur: alias essent capaces meriti, & demeriti, ac etiam visionis beatificæ, ad quam tamen soli Angeli, & homines sunt conditi.

Respondetur negando minorem: si enim constarent anima intellectiua, non essent omnino materiales, magis quam homines; & supponere, quod essent tales hic, est manifeste petere principium.

Ad confirmationem respondeo negando sequelam, quia non implicat creatura aliqua, quæ posset intelligere aliqua obiecta, quamvis non posset intelligere omnia, & quamvis non haberet voluntatem liberam; quod si tales dicerentur Cæli, manifestum est, quod neque deberent esse capaces meriti, ac demeriti, nec possent videre Deum.

Deinde quamvis possent videre Deum, non esset necessarium ut ad hoc eleuentur aut ordinarentur de facto: est enim gratia particularissima, quod ipsi homines, ac Angeli sint ad hoc eleuati.

Rursus quamvis essent capaces meriti ac demeriti, non tamen meriti respectu cæli, nisi ad hoc eleuentur aut ordinarentur.

Denique probandum esset cælos non posse videre Deum, ratione aliqua, quam non facile adducunt aduersarij.

Itaque probatio conclusionis consistit in autoritate potissimum, & quod non sit fundamentum vnde colligatur quod cæli sint animati vlla anima, & hoc est, quod intendit Scotus in 2. d. 14. qu. 1. dum ait, nulla euidenti ratione posse demonstrari, quod cæli non sint animati; vnde male eum propterea reprehendit Auerſa.

Obicies: Cæli mouent se localiter ab intrinseco motu locali, etiam quando non sunt extra locum suum naturalem: ergo viuunt.

Probatur consequentia, quia quamvis aliquid, quod non viuunt, virtute intrinseca posset mouere se localiter, quando esset extra locum suum naturalem, ut patet in gravibus, & leuibus: tamen id non potest accidere, si non sint extra locum naturalem.

Respondeo negando antecedens: mouentur enim cæli ab Angelis assistentibus.

QVÆSTIO IV.

An Cælum sit corruptibile.

30. *SI* Cælum esset substantia physice simplex, hoc est, non composita ex materia prima, & forma substantiali, certum esset quod nulla ratione corrumpi posset, tam